

Az október 23-ai fütty Bibó emlékének is szólt

Jóllehet eltértek a vélemények Bibó István életművének időszerűségéről, a „kisajátítás” lehetőségeiről azon a kerekasztal-beszélgetésen, amelyre csütörtökön este került sor Szegeden a nagy társadalomtudós munkásságáról rendezett konferencia részeként. Abban szinten mindenki egyetértett: az a fütty, amellyel Göncz Árpád köztársasági elnököt fogadták október 23-án a Kossuth téren, közvetett módon Bibó István emlékének is szólt. (A disputára, amelyen olyan kiválóságok vettek részt, mint például Berkovics György, Domonkos Mátyás, **Eörsi István**, Kenedi János, Radnóti Sándor és Réz Pál, lapunkban még visszatérünk.) A tanácskozáson tegnap elhangzott előadások ugyancsak a toleráns, minden irányzat felé nyitott, előítéletek nélkül gondolkodó Bibó István arcképét tették még markánsabbá.

Vajda Mihály előadásából kité-

szett, Bibó, részben eltérően neves cseh kortársától, Jan Patockától „...még a szó embereként is mindekelőtt a gyakorlatibb bölcsélet, a jog és a politika felé orientálódott, és csak azért volt rövid ideig gyakorló politikus is, mert lelkiismerete nem engedte meg, hogy beálljon a hamis realisták közé”. Mind Bibó, mind Patocka életműve alapvető meghatározójaként a bizalom, a szeretet érzését említette az előadó — ez kötelezte mindkettőjüket a világ dolgainak vállalására. Vajda a gyakorlatiasabb, egyszersmint mélyebb vallási gyökerekkel rendelkező, a protestáns racionalizmus hagyományán nevelkedett Bibónak arról a rendíthetetlen meggyőződéséről is szólt, hogy az erkölcsi rend jelen van a világban — lehetőséget adván Kende Péternek arra, hogy megnyilatkozzon, hogy Bibó valójában a maga belső, erkölcsi rendjét vetítette ki a világra. Kende kife-

lentését — Bibó az utóbbi évtizedek kiemelkedő értékteremtő személyisége — Benda Gyula is igazolta. Bibó történelemszemléletének felvázolásával, ám vitázva a nagy tudós azzal a felfogásával, amely az 1867. évi kiegyezés — az úgynevezett keresztény úri középosztály megerősítésével — Werbőczy után évszázadokkal ismét akadályává vált a magyarországi fejlődésnek. Bibó nézeteit a kiegyezés előnyeinek és hátrányainak vizsgálatokor feltétlenül ki kell egészíteni a korszerű társadalomtudományok eredményeivel — ez volt Benda summázata.

Bibó közigazgatási elképzeléseiről szólva Gyarmati György — többször is aktuális „áthallásokra” ösztönözve a hallgatóságot — azt az avatott szakembert állította a középpontba, akinek eszménye a demokratikus öngazgatás, a szolgáló, s nem az uralkodó típusú közigaz-

gatás, a szakmailag kifogástalan s morálisan is makulátlan köztisztviselő volt. Gyarmati megfordította a konferencia címében is rejlt kérdést: vajon aktuálisak vagyunk-e mi, a mai Magyarország, Bibó István számára? A bibói közösség-, nemzet- és kizsákmányolásfelfogást analizáló Kovács Gábor előadásának egyik fontos eleme: az 1979-ben elhunyt tudós szerint a társadalom formálásában nélkülözhetetlen az elit tevékenysége, csak egy demokratikus struktúrában kizárólag olyan elit lehet hosszú ideig élet- és működőképes, amely tevékenységével, érdemeivel tett szert a kiváltságokra, s nem hiteltelen mechanizmusok révén.

A konferencia ma folytatódik. Kiemelkedő eseménynek ígérkezik a délutánra tervezett vita Bibó István politikai aktualitásáról.